

Ympäristövaliokunta

Valtioneuvoston selonteko kansallisesta energia- ja ilmastostrategiasta

Talousvaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston selonteko kansallisesta energia- ja ilmastostrategiasta (VNS 8/2025 vp): Asia on saapunut ympäristövaliokuntaan lausunnon antamista varten. Lausunto on annettava talousvaliokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- teollisuusneuvos Petteri Kuuva, työ- ja elinkeinoministeriö
- neuvotteleva virkamies Reetta Sorsa, maa- ja metsätalousministeriö
- neuvotteleva virkamies Birgitta Vainio-Mattila, maa- ja metsätalousministeriö
- liikenneneuvos Saara Jääskeläinen, liikenne- ja viestintäministeriö
- ympäristöneuvos Outi Honkatukia, ympäristöministeriö
- tutkimuspäällikkö, johtava tutkija Johanna Routa, Luonnonvarakeskus
- kehittämisspäälikkö Sampo Soimakallio, Suomen ympäristökeskus
- pääjohtaja Petteri Taalas, Ilmatieteen laitos
- jäsen Esa Vakkilainen, Metsäbiotalouden tiedepaneeli
- puheenjohtaja Jyri Seppälä, Suomen ilmastopaneeli
- jäsen Juha Aalto, Suomen Luontopaneeli
- toimitusjohtaja Antti Ruuska, Green Building Council Finland
- erityisasiantuntija Pauliina Jalonen, Suomen Kuntaliitto
- johtava asiantuntija Janne Peljo, Elinkeinoelämän keskusliitto ry
- kehitysjohtaja Juha Turkki, Climate Leadership Coalition ry
- ekonomisti, ilmastopolitiikan asiantuntija Petteri Haveri, Energiateollisuus ry
- energia- ja ilmastopäällikkö Ahti Fagerblom, Metsäteollisuus ry
- vastuullisuusjohtaja Kirsi Martinkauppi, Rakennusteollisuus RT ry
- energia-asiantuntija Anssi Kainulainen, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
- johtava asiantuntija Pia Björkbacka, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry
- ilmastoasiantuntija Nelli Immonen, Suomen luonnonsuojeluliitto ry
- edunvalvontajohtaja Matias Ollila, Suomen uusiutuvat ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

Valiokunnan lausunto YmVL 9/2026 vp

- saamelaiskäräjät
- Liikenteen tutkimuskeskus Verne
- Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy
- Suomen Kiertovoima ry - KIVO
- Akava ry
- Bioenergia ry
- Keskuskauppakamari
- Kiinteistönomistajat ja rakennuttajat Rakli ry
- Kohti hiilineutraalia kuntaa -hanke (Hinku)
- Saamelainen ilmastoneuvosto
- STTK ry
- Suomen Biokierto ja Biokaasu ry
- Suomen itsenäisyyden juhlarahasto Sitra
- Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC rf
- Teknologiateollisuus ry
- WWF Suomi

Valiokunta on saanut ilmoituksen, ei lausuttavaa:

- Lappeenrannan-Lahden teknillinen yliopisto LUT
- Tampereen yliopisto

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Yleistä

Energia- ja ilmastostrategia, jäljempänä strategia, kattaa kaikki kasvihuonekaasupäästöt päästökauppa- ja taakanjakosektorilla ja maankäyttösektorilla sekä maankäyttösektorin ja muiden alojen hiilinielut. Se sisältää päästökauppaan kuuluvan teollisuuden ja energiantuotannon päästöjä vähentävät politiikkatoimet sekä maankäyttösektorin ilmastotoimet. Lisäksi strategia sisältää ilmastonmuutokseen sopeutumiseen liittyvät asiat, energia- ja kasvihuonekaasutaseet sekä vaikutusarviot politiikkatoimien kokonaisuudesta. Vaikutusarvioissa on käytetty EU:n Suomelle asettamia kasvihuonekaasupäästötavoitteita vuosille 2030, 2040 ja 2050 sekä EU:n taakanjakoasetuksen mukaista taakanjakosektorin päästövähennystavoitetta vuodelle 2030.

Strategia muodostaa yhdessä valtioneuvoston teollisuuspoliittisen selonteon kanssa kokonaisvaltaisen toimintaohjelman, jolla edetään hiilineutraaliin ja myöhemmin hiilinegatiiviseen yhteiskuntaan. Lähtökohtana on, ettei hallitus omilla päätöksillään tai politiikkatoimillaan nosta kansalaisten arjen kustannuksia, heikennä elinkeinoelämän kilpailukykyä tai lisää maatalouden kustannuksia. Strategian mukaan tavoitteisiin pyritään mahdollisimman kustannustehokkaalla, vaikuttavalla ja teknistaloudellisesti kestäväällä tavalla. Valiokunta pitää tätä kannatettavana lähestymistapana.

EU:n nykyisen päästökaupparjestelmän ulkopuolisen taakanjakosektorin uudet politiikkatoimet määritellään keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelmassa (KAISU). Taakanjakosektori sisältää myös EU:n uuden fossiilisia polttoaineita koskevan

Valiokunnan lausunto YmVL 9/2026 vp

päästökauppajärjestelmän (ETS2). Strategian valmistelu on sovitettu yhteen KAISUn valmistelun kanssa. Kaiken kaikkiaan valiokunnan käsittelyssä on samaan aikaan kolme ilmastopolitiikan asiakirjaa, joista strategia ja KAISU sisältävät lisätoimia. Pitkän aikavälin ilmastosuunnitelma kuvaa ilmastopolitiikan taustalla vaikuttavia skenaarioita ja niitä koskevia oletuksia.

Käsittelyssä olevista asiakirjoista strategia muodostaa kokonaisvaltaisen kuvan päätetyistä ja tehdyistä lisätoimista. Siitä huolimatta kokonaisuus muodostuu pirstaleiseksi ja monimutkaiseksi hahmottaa. Valiokunta katsoo, että ilmastopolitiikan suunnittelujärjestelmää tulee kehittää siihen suuntaan, että ilmastotoimien ohjausta ja seuranta varten saadaan muodostettua tiivis, johdonmukainen ja selkeä kokonaiskuva. Tämä voi tapahtua yhdellä strategia-asiakirjalla, joka saatetaan eduskunnan käsiteltäväksi ennakkodusti ja oikea-aikaisesti. Näin voitaisiin vähentää myös erilaisten suunnitelmien aiheuttamaa hallinnollista taakkaa ja kytkeä suunnittelu muuhun valtion talouden suunnitteluun. Muutoksen tavoitteena on edistää ilmastotoimien toteutettavuutta valtion talouden kannalta ja siten myös niiden toteutumista strategian mukaisena.

Ilmastopolitiikan tilannekuva

Suomi on onnistunut hyvin päästövähennyksissä. Vuosina 2005—2024 kokonaispäästöt ovat vähentyneet 44 prosenttia. Tilastokeskuksen pikaennakon mukaan vuoden 2024 kasvihuonekaasujen kokonaispäästöt ilman maankäyttösektoria ovat laskeneet 46 prosenttia vertailuvuodesta 1990 ja 55 prosenttia vuodesta 2003, jolloin päästöt olivat korkeimmillaan aikasarjan 1990—2024 aikana. Kun maankäyttösektori lasketaan mukaan, nettopäästöt eivät ole vuosien 2005—2024 tarkastelujaksolla vähentyneet. Hiilineutraaliustavoitteen saavuttaminen kokonaan kotimaisin toimin edellyttää huomattavia maankäyttösektorin nettonieluja vuonna 2035 sekä suurempia päästövähennyksiä ja teknisiä nieluja päästökauppa- ja taakanjakosektorilla. Kaikkien sektoreiden panos tarvitaan.

EU:n päästökauppa on teollisuuden ja energiantuotannon päästöjen kannalta keskeisin ohjauskeino. Päästökauppasektorilla päästöjen vähentäminen tapahtuu ensisijaisesti päästökaupan ja markkinoiden ohjausvaikutuksen kautta. Päästöjä tulee vähentää kustannustehokkaasti ja markkinaehtoisesti. Tässä päästökauppa on onnistunut. Päästökauppasektorin päästöt ovat vähentyneet yli tavoitteiden. Strategian mukaan tämä trendi jatkuu myös tulevaisuudessa siten, että hiilinegatiivisuus saavutetaan vuonna 2040. Kehitysarviossa oletetaan, että metallien ja öljyn jalostuksessa irtaudutaan fossiilisten polttoaineiden käytöstä viimeistään tuohon mennessä. Tähän liittyy epävarmuustekijöitä.

EU:n päästökauppadirektiivi tulee avaamaan vuonna 2026 komission useita keskeisiä seikkoja koskevien arviointien sekä komission vuoden 2040 päästötavoitteita koskevan esityksen valmistuessa. Strategian mukaan Suomi vaikuttaa jatkossakin aktiivisesti siihen, että EU:n päästövähennystavoitteet kohdistuvat erityisesti päästökauppasektorille, jota kehitetään edelleen markkinaehtoisesti ja teknologianeutraalisti. Valiokunta yhtyy näihin tavoitteisiin. Valiokunnan saamissa lausunnoissa on edelleen kiinnitetty huomiota siihen, että yli 95 prosenttia biomassaa hyödyntävien laitosten sulkeminen päästökaupan ulkopuolelle vie pohjaa päästökaupan teknologianeutraalisuudelta, ja Suomen tulee vaikuttaa siihen, että ratkaisu kumotaan päästökauppadirektiivin uudistuksessa. Valiokunta on käsitellyt asiaa viimeksi vuoden 2025

Valiokunnan lausunto YmVL 9/2026 vp

ilmastovuosikertomuksen yhteydessä ja katsonut, että edellä tarkoitetut laitokset tulee uudelleen sisällyttää EU:n yleisen päästökaupan piiriin (YmVM 10/2025 vp—K 16/2025 vp).

EU:n taakanjakoasetuksen mukaiset päästövähennysvelvoitteet muodostuvat tavoitevuodelle 2030 asetetusta prosentuaalisesta velvoitteesta ja vuosikohtaisista päästökiintiöistä. Suomen taakanjakosektorin päästövähennysvelvoite vuodelle 2030 on vähintään 50 prosenttia verrattuna vuoteen 2005. Vuosittaisten päästökiintiöiden noudattamista valvotaan viiden vuoden jaksoissa. Velvoitteisiin liittyy joustokeinoja, kuten mahdollisuus tasata päästöjä yksittäisten vuosien välillä tai hankkia päästöyksiköitä muilta jäsenmailta päästövähennysvelvoitteen kattamiseksi.

Suomella on mahdollisuus mitätöidä tietty määrä huutokaupattavia päästöoikeuksia ja vastaavasti kasvattaa taakanjakosektorin kiintiötään. Tätä niin kutsuttua ETS-joustoja hyödynnetään taakanjakosektorin velvoitteen kattamiseksi Suomelle sallittu enimmäismäärä, joka vastaa 0,7 Mt CO₂-ekv. vuodessa eli yhteensä 7 Mt CO₂-ekv. koko jakson 2021—2030 ajalta. Strategiassa pidetään todennäköisenä riskinä, että maankäyttösektorin vaje kaudelta 2021—2025 siirtyy katettavaksi taakanjakosektorille, jolloin taakanjakosektorin vuotuista päästökiintiötä pienennetään vajetta vastaavalla määrällä. Jäsenvaltio voi tarvittaessa ostaa taakanjakosektorin päästövähennysyksiköitä muista jäsenmaista. Päästövähennysyksiköiden saatavuus on epävarmaa.

Maankäyttösektorilla EU:n LULUCF-asetuksen mukaiset velvoitteet jakautuvat vuosien 2021—2025 sekä 2026—2030 -velvoitekausiin. Kaudella 2021—2025 jäsenmaiden on varmistettava, ettei maankäyttösektorista aiheudu laskennallisia päästöjä. Metsien laskennallinen nielu tai päästö saadaan vertaamalla velvoitekauden toteutuneita poistumia määritettyyn vertailutasoon, jossa myös puutuotteiden nielu otetaan huomioon. Suomen osalta vertailutaso oli -29,4 Mt CO₂-ekv. puutuotteet mukaan lukien. Komissio hyväksyy lopullisen vertailutason vuonna 2027. Sitä ennen vertailutasoon tehtäneiden muutoksia kasvihuonekaasuinventaarion menetelmämuutosten johdosta. Metsäkadon päästöt ja metsityksen nielut lasketaan velvoitekaudella 2021—2025 täysimääräisinä.

Jos maankäyttösektori on laskennallinen päästö kaudella 2021—2025, jäsenvaltio voi ostaa toiselta jäsenvaltiolta LULUCF-yksiköitä. Monet EU-jäsenmaat ovat Suomen tavoin ilmoittaneet haasteistaan saavuttaa LULUCF-tavoitteita, eikä ole tiedossa, onko LULUCF -yksiköitä tulossa myyntiin. Kaudella 2026—2030 LULUCF-velvoitteen tarkastelu pohjautuu kasvihuonekaasuinventaarioon. Vuonna 2030 Suomen maankäyttösektorin nielun tulee olla -3,8 Mt CO₂-ekv. tasolla ja vuosina 2026—2029 nettopäästöjä saa tuottaa yhteensä enintään 4,3 Mt CO₂-ekv. verran. Vuoden 2023 ennakkotiedon mukaan Suomen maankäyttösektori oli vuosina 2021—2023 keskimäärin 11,8 Mt CO₂-ekv. suuruinen päästölähde. Strategian mukaan kurottavaa on siis yhteensä vuosina 2026—2029 42,5 Mt CO₂-ekv. lineaarisen kehityspolun täyttämiseksi. Maankäyttösektorin tavoitteita ei saavuteta ilman merkittäviä lisätoimia.

Ilmastopolitiikkaa koskevat linjaukset

Strategiassa toistetaan hallitusohjelmaan sisältyvät lähtökohdat, joiden mukaan hallitus sitoutuu vastaamaan päästövähennystavoitteisiin ja etenemään hiilineutraalisuustavoitteeseen ja sen jälkeen hiileneutraalisuuteen siten, että se ei omilla päätöksillään tai politiikkatoimillaan nosta

Valiokunnan lausunto YmVL 9/2026 vp

kansalaisten arjen kustannuksia, maatalouden kustannuksia tai heikennä elinkeinoelämän kilpailukykyä. Yhtenä hallituksen ilmastopolitiikan painopisteenä on päästöjä vähentävien ja hiiltä talteen ottavien ratkaisujen kiihtyvä kehitys teollisuudessa ja energiantuotannossa. Suomi edistää taakanjakosektorilla päästövähennyssuunnitelmien mukaisia tai vastaavia toimia sekä tarvittaessa hakee uusia toimia, joilla vastataan EU-velvoitteisiin kustannustehokkaasti. Taakanjakosektorille aiheutuva päästövelka minimoidaan ja päästötavoitteisiin vastataan vuoden 2030 vuosipäästöjen tasoa koskien.

Valiokunta pitää Suomen kilpailukyvyn ja huoltovarmuuden näkökulmasta tärkeänä strategian kirjausta, jonka mukaan nykyisten rahoitusinstrumenttien soveltuvuus ja riittävyys meri- ja lentoliikenteen puhtaan siirtymän tarpeisiin arvioidaan ja esitetään tarpeen mukaan uusia tukitoimia. Toimien tavoitteena on edesauttaa meri- ja lentoliikennealan puhdasta siirtymää ja kestävien polttoaineiden hyödyntämisen lisääntymistä sekä vähentää meri- ja lentoliikennealan kustannuksia. Lisäksi taakanjakosektorilla ehdotetaan uusina toimina raskaan liikenteen hankintatukea, romutuspalkkiota sekä latausinfraan rakentamisen tukea. Strategian mukaan liikenteen päästövähennystoimissa huomioidaan Suomen pitkät etäisyydet, eikä keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelmaan sisälly logistiikkakustannuksia nostavia toimia.

Taakanjakosektorille ehdotetaan maataloutta koskevia lisätoimia. Osa toimista vaikuttaa myös maankäyttösektorilla raportoitaviin päästöihin. Maataloudessa päästövähennystoimia kohdistetaan erityisesti turvemaiden kosteikkotoimiin, tilusjärjestelyjen nopeuttamiseen ja lannankäsittelyn päästöjen pienentämiseen muun muassa biokaasun tuotannon ja käytön sekä ravinteiden kierrätystä edistämällä. Lisäksi kivennäismaiden hiilensidontaa pyritään parantamaan, täsmäviljelyä kehittämään ja metsäpinta-alaa laajentamaan. Tähän ei sinänsä ole huomautettavaa, mutta valiokunta korostaa, että maatalouden ensisijainen tehtävä on ruoantuotanto.

Strategian mukaan edellisellä hallituskaudella tehdyn maankäyttösektorin ilmastosuunnitelman toimeenpanoa jatketaan. Strategiassa todetaan, että hallitus jatkaa maankäyttösektorin hiilinieluja tukevia toimia vahvistamalla metsä- ja maaperänieluja sekä vähentämällä maaperäpäästöjä vaikuttavasti ja kustannustehokkaasti laajentaen ja tehostaen olemassa olevia keinoja. Valiokunta kiinnittää strategian tavoin huomiota siihen, että metsien ja muun maankäytön kasvihuonekaasupäästöjen ja -poistumien kehitykseen sekä niiden kasvihuonekaasuinventaarioon liittyvä epävarmuuksia. On erittäin tärkeää, että hiilinielujen ja hiilivarastojen laskentaa edistetään hallituksen toimin rahoittamalla hiilinielujen ja -varastojen tutkimuksen ja havainnointijärjestelmän kehittämishanketta. Hanke tuottaa riippumatonta vertailutietoa kasvihuonekaasuinventaarion luotettavuuden arviointiin ja kehittää aineistoja, menetelmiä ja rajapintoja hiilitaseiden seurantaa varten. Tavoitteena on tukea kasvihuonekaasuinventaariojärjestelmää viranomaisprosessina, lisätä datan avoimuutta eri toimijoiden välillä ja mahdollistaa sen laajempi hyödyntäminen tutkimuksessa, innovaatioissa ja kaupallisissa ratkaisuissa. Valiokunta pitää näitä hankkeen tavoitteita osuvina ja kannatettavina.

Maankäyttösektorin ilmastotoimet

Kuten strategiassa todetaan, puu on Suomen tärkein uusiutuva luonnonvara. Suomen metsät ja niiden kestävä hoito ja käyttö sekä metsäluonnon monimuotoisuudesta huolehtiminen ovat tärkeä

Valiokunnan lausunto YmVL 9/2026 vp

osa ilmastonmuutoksen torjuntaa ja ilmastonmuutokseen sopeutumista. Hyvin kasvavat metsät tuottavat uusiutuvaa raaka-ainetta, jolla voidaan korvata fossiilisia raaka-aineita. Lisäksi ne toimivat hiilinieluna. Valiokunta katsoo strategiassa todetun mukaisesti, että maankäyttösektorin EU-velvoitteisiin vastaamiseksi tarvitaan vaikuttavia toimia, jotka ovat taloudellisesti järkeviä eivätkä heikennä kotimaisen metsäalan toimintaedellytyksiä.

Valiokunta toteaa, että panostukset metsänuudistamiseen, metsälannoitukseen, metsätuhojen ennaltaehkäisyyn ja metsitykseen ovat perusteltuja. Ne edistävät metsänielujen vahvistumista pitkällä aikavälillä, ja niiden vaikutukset kansantalouteen ovat positiivisia toisin kuin hakkuiden rajoittamisen vaikutukset. Hakkuiden vähentäminen lisää puuston kasvua ja kasvattaa metsien hiilinielua lyhyellä aikavälillä, mutta vaikutus vaimenee ajan kuluessa siten, että se on 50 vuoden kuluttua noin puolet alkuperäisestä, kun vanhenevan metsän kasvu taantuu. Näin ollen politiikkavalinnoissa on sovittava yhteen lyhyen aikavälin nieluhyödyt, pitkän aikavälin metsien kasvukyky sekä metsätalouteen, hankintaketjuihin ja huoltovarmuuteen kohdistuvat merkittävät talousvaikutukset.

Hallitusohjelman mukaan metsien käyttöä ei rajoiteta. Tämä on edelleen perusteltua. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan hiilineutraalisuustavoitteeseen pyrkiminen ensisijaisesti hakkuita rajoittamalla tarkoittaa vuotuisen hakkuumäärän rajaamista noin 50–55 miljoonaa kuutiometriin. Viimeisen kymmenen vuoden hakkuiden keskiarvo on ollut 73 miljoonaa kuutiometriä. Hakkuumäärät ovat jääneet alle ilmastotavoitteiden asettamisessa käytettyjen oletusten. Normaalisissa markkinatilanteissa metsäteollisuuden tuotantokapasiteetin hyödyntäminen kotimaisen puiden hankinnan pohjalta edellyttää noin 80 miljoonan kuutiometrin vuotuista hakkuumäärää.

Metsien käytön rajoittamisen vaikutukset kansantalouteen olisivat monialaisia ja merkittäviä. Metsätalous on viime vuosina investoinut Suomessa uuteen tuotantokapasiteettiin sekä energiatehokkuuteen ja uusiutuvan energian tuotantoon. Myös yksityiset metsänomistajat ovat hoitaneet talousmetsiään tiettyin tuotto-odotuksin. Metsätalouden ympäristötavoitteisiin liittyvien toimien ja ohjauskeinojen taloudellisia vaikutuksia on selvitetty Sitran rahoittamassa Luonnonvarakeskuksen ja Suomen ympäristökeskuksen tutkijoiden yhteishankkeessa (Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 3/2026). Valiokunta katsoo, että strategiassa esitetyt toimet ovat perusteltuja pitkällä aikavälillä, ja niiden aiheuttamat suorat ja välilliset kustannukset toimijoille ja vaikutukset kansantalouteen ovat maltillisia verrattuna hakkuiden rajoittamiseen.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan metsänuudistamisen nopea ja tehokas toteutus ja jalostetun taimimateriaalin käyttö lisäävät hiilensidontaa pitkällä aikavälillä, sillä elinvoimaiset ja laadukkaat taimet käynnistävät uuden puusukupolven kasvun nopeasti. Lisäksi taimikon varhaishoito ja nuoren metsän hoito ovat toimenpiteitä, joilla turvataan puuston elinvoimaisuus ja optimaalinen kasvukyky ja siten vahvistetaan kehittyvän metsän hiilinielua. Vaikutukset ovat kuitenkin maltillisia verrattuna sektorin kokonaispäästöihin. Metsissä hiilensidontaa voidaan lisätä optimoimalla hoitotoimenpiteitä siten, että harvennukset toteutetaan suositusten mukaisesti ja kiertoaikoja pidennetään kohteissa, joissa se ei vaaranna metsien terveyttä.

Kiertoaikojen pidentäminen ei saa lausunnoissa yksimielistä tukea. Kiertoaikojen pidentäminen ja kasvatustiheyden lisääminen voivat lisätä metsien hiilivarastoa ja tilapäisesti kasvattaa

Valiokunnan lausunto YmVL 9/2026 vp

hiilinielua, mikäli samalla hakkuumäärät laskevat. Lisäksi on tärkeää todeta, että pitkällä aikavälillä tällaiset toimet johtavat metsien ikääntymiseen, mikä heikentää niiden kasvua ja hiilinielua. Sen sijaan metsäkadon estäminen on yksi kustannustehokkaimmista keinoista turvata hiilivarastoja, sillä olemassa olevien hiilivarastojen menettäminen aiheuttaisi merkittävän päästöpiikin. Näin ollen metsäkadon ehkäisy tukee suoraan maankäyttösektorin ilmastotavoitteiden saavuttamista.

Valiokunta kannattaa metsäsektorin arvonlisän nostamista. Metsäteollisuuden lopputuotteiden käyttöiän lisääminen kasvattaa hiilivarastoja tuotantoketjun ulkopuolella ja on usein erittäin kustannustehokas keino pidentää hiilen sitoutumista. Puurakentaminen, pitkäikäiset puupohjaiset tuotteet ja rakennusmateriaalien kierrätys palvelevat niin ilmastotavoitteita kuin biotalouden tavoitteita. Strategia nostaa esiin mahdollisuudet julkisen puurakentamisen osuuden kasvattamisessa, puun käytön edistämisen infrarakentamisessa sekä alan lainsäädännön ja käytänteiden kehittämisen. Kuten strategiassa todetaan, metsätalouden mahdollisuus luoda merkittävää arvonlisää myös tulevaisuudessa on merkittävää. Suomi turvaa metsäsektorin toimintaedellytykset vastatakseen myös kansainväliseen kasvavaan kysyntään. Metsien käyttöön liittyvät politiikkatoimet eivät saa johtaa tehtaiden siirtymiseen Suomen rajojen ulkopuolelle. Hiilivuoto voi heikentää Suomen kilpailukykyä ja lisätä globaalia ympäristökuormitusta päästöjen muodossa. Valiokunta yhtyy näihin linjauksiin.

Maankäyttösektorin ilmastotoimien toteutumisessa yksityisellä rahoituksella voi olla merkittävä rooli. Strategiassa tunnistetaan vapaaehtoisten hiilimarkkinoiden ja luonnonarvomarkkinoiden tuomat mahdollisuudet rahoituksen kanavoimiseksi maankäyttösektorin ilmastotoimiin. On tärkeää vaikuttaa EU:n hiilimarkkinoiden kehittymiseen siten, että ne tukevat kansallisten hankkeiden käynnistämistä. Luonnonarvomarkkinoiden kansallista kehittymistä edistetään pilottien ja selvitysten kautta. Luonnonarvomarkkinoille on jo kysyntää, mutta haasteena on tällä hetkellä kysynnän ja tarjonnan kohtaamattomuus. Valtion roolissa korostuu informaatio-ohjaus sekä esimerkiksi rekisteriviranomaisena toimiminen. Valtion roolia käsiteltäneen tarkemmin luonnonarvomarkkinoita koskevan kansallisen lainsäädännön valmistelun yhteydessä.

Maankäyttösektorin toimilla on monivaikutteinen yhteys energiapolitiikkaan ja energiantuotannon ilmastovaikutuksiin. Puun hyödyntäminen energiantuotannossa on ollut tärkeä tekijä Suomessa puhtaan siirtymän alkuvaiheen toteutuksessa ja siirtymässä kivihiileen perustuvasta lämmöntuotannosta kohti muita lämpötuotannon energian lähteitä. Strategian mukaan pitemmällä aikavälillä lämmöntuotannossa yleistyvät yhä enemmän polttoon perustumattomat, sähköiset ja järjestelmäintegraatioon perustuvat ratkaisut, kuten lämpöpumput, hukkalämmöt ja sähkökattilat, mikä näkyy bioenergian määrän kääntymisenä laskuun. Metsäteollisuudessa sähköistymisellä ei ole arvioitu olevan aivan samassa määrin energian käytön tehostumispotentiaalia kuin monilla muilla sektoreilla, sillä tuotannon sivutuotteena syntyvä bioenergia on edullista käyttää hyödyksi energiana.

Valiokunnan saamissa lausunnoissa on tuotu esiin, että bioenergian roolia energiantuotannon säätövoimana ei tunnisteta, vaikka pitkällä tuulettomilla kausilla se on käytännössä ainoa riittävän pitkäkestoinen ja suuritehoinen säätövoimalähde. Huipputehojen tarve ja siten kulutus sähkömarkkinoilla on pikemminkin kasvamassa, joten bioenergian roolia ei voida jättää

Valiokunnan lausunto YmVL 9/2026 vp

huomiotta. Siksi biomassakattilainvestointien yhteydessä tulisi aina tutkia sähköturbiinin rakentaminen ja tarvittaessa kannustimia tällaisten investointien tekoon olisi harkittava.

Puhtaan siirtymän edistäminen

Valiokunta pitää kokonaisuuden kannalta ratkaisevan tärkeänä, että ilmastotoimet kannustavat fossiilisesta energiasta ja materiaaleista irtautumiseen. Tämä etenee tehokkaimmin markkinatalouden mekanismien ja niiden kannustamien innovaatioiden kautta. Pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelman tavoitteena on nostaa Suomi puhtaan energian edelläkävijäksi Euroopassa. Keinona on teollisuuden energiasiirtymän ja investointien edistäminen. Vetytalous on keskeinen väline teollisuuden ja liikenteen energiamurroksessa ja siten puhtaan siirtymän toteutuksessa.

Valiokunnan saamissa lausunnoissa on kuvattu käynnissä olevaa puhtaan siirtymän etenemistä. Puhtaan siirtymän investointeja valmistui yli 8 miljardin euron edestä vuonna 2025. Suomen valttina on vahva kilpailukyky puhtaan sähkön tuotannossa. Suuret biopohjaisen hiilidioksidin virrat, puhtaan veden saatavuus ja hukkalämmön hyödyntämismahdollisuus tekevät Suomesta otollisen investointiympäristön vedyn tuotannon ja jatkojalostuksen hankkeille. Suomi tähtää 10 prosentin osuuteen EU:n puhtaan vedyn tuotannosta ja vähintään samaan osuuteen vedyn jatkokäytöstä.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan Suomessa on vireillä yli 60 vetytalouteen liittyvää investointihanketta. Hankkeiden arvo on yhteensä 24,6 miljardia euroa. Valiokunnan saamissa lausunnoissa korostetaan, että Suomen houkuttelevuutta vetytalouden arvoketjujen sijoituspaikkana tulee vahvistaa kiinnittämällä huomiota koko arvoketjun muodostumiseen. Tarvitaan edellytyksiä, kannustimia ja muuta investointien vauhdittamista hiilidioksidin talteenoton ja käytön (CCUS), uusiutuvan energian tuotanto- ja siirtokapasiteetin sekä raaka-aineiden ja tuotteiden varastointiin ja logistiikkaan sekä muiden kriittisten tuotantoteknologioiden kehitykseen. Tämä edellyttää vahvaa yksityisen ja julkisen sektorin yhteistyötä. Suurin haaste puhtaan siirtymän korkeamman jalostusarvon investoinneille on epävarmuus lopputuotteiden kysynnästä. Valiokunta yhtyy lausuntopalautteessa esitettyyn näkemykseen, jonka mukaan Suomen tulee edistää vähähiilisten lopputuotteiden markkinoiden syntyä. Julkisen sektorin osallistumista tarvitaan erityisesti vapaaehtoisen kysyntämarkkinan edistämiseen ja tuotannon investointiriskien hallintaan.

Investoinnit biokaasun tuotantoon tukevat puhdasta siirtymää kohti hiilinegatiivista yhteiskuntaa. EK:n vihreiden investointien dataikkunassa on merkittävä kasvupotentiaali näihin liittyen. Investointeihin ovat viime vuosina edenneet etenkin biokaasuhankkeet (2022—2025: 145 miljoonan euron investoinnit käynnistyneet, lisäksi investointipäätöksiä tehty 258 miljoonan euron edestä). Biokaasun tuotanto tarjoaa erityisen mahdollisuuden hajautettuun biogeenisen hiilidioksidin talteenottoon, joka voi tukea sekä teollisuuden päästövähennyksiä että synteettisten polttoaineiden ja kemikaalien valmistusta. Biokaasumarkkinan kehittämisen keskeiset kysymykset ovat edelleen ratkaisematta. Biokaasumarkkinan kehittäminen nojaa yhä pistemäisiin ja hajanaisiin tukimuotoihin, eikä selonteossa esitetä biokaasulle selkeää kasvupolkua tai tuotantotavoitetta. Biokaasu on ainoa uusiutuva energiamuoto, joka

Valiokunnan lausunto YmVL 9/2026 vp

samanaikaisesti vähentää päästöjä, vahvistaa huoltovarmuutta, edistää ravinnekiertoa ja tuottaa biogeenistä hiilidioksidia jatkojalostukseen.

Biogeenisen hiilidioksidin talteenottoon, hyötykäyttöön ja varastointiin liittyy merkittävä taloudellinen potentiaali varsinkin, jos hiilidioksidia jalostetaan kemikaaleiksi ja polttoaineiksi Suomessa. Valiokunnan saamissa lausunnoissa on pidetty tärkeänä, että hallitus edistää hiilidioksidin talteenoton ja varastoinnin aloittamista, jotta hiilidioksidia hyödyntävillä laitoksilla on olemassa oleva hiilidioksidin lähde, mikä pienentää investointiriskiä. Teknisen hiilensidonnan (CCS) edistämiseen on otettu käyttöön teollisuuden bioperäisen hiilidioksidin talteenoton tuki. Lisäksi talteen otetun hiilidioksidin hyödyntämisen (CCU) ratkaisuja edistetään käynnistämällä bioperäisen hiilidioksidin talteenoton ja varastoinnin tai hyödyntämisen (BECCS/BECCU) pilotteja. Valiokunta kiinnittää huomiota yli 50 miljoonan puhtaan siirtymän teollisille investoinneille myönnettävään verohyvitykseen, joka osaltaan helpottaa Suomen tilannetta kansainvälisessä investointitukikilpailussa.

Puhtaan siirtymän perusedellytyksenä on luotettavan, kohtuuhintaisen ja kestävän energiajärjestelmän varmistaminen. Strategian mukaiset investoinnit kantaverkkoon ovat perusteltuja. Hallitus nostaa Fingridin investointikykyä 5,2 miljardiin euroon vuosien 2025—2034 kantaverkon investointiohjelmaa varten sekä varautuu myöntämään Fingridille tarvittavan pääomituksen, joka luo varmuutta teollisten investointien tarpeisiin ja nopeuttaa Fingridin investointikykyä. Hallitusohjelman mukaisesti TKI-toiminnan osuus nostetaan neljään prosenttiin suhteessa bruttokansantuotteeseen. Uusiutuvan energian osuutta energiantuotannossa kasvatetaan ja edistetään toimia, joiden avulla fossiilisista polttoaineista luovutaan sähkön ja lämmön tuotannossa viimeistään 2030-luvulla. Lisäksi jatketaan toimia, joilla varmistetaan Suomessa kotimaisen, edullisen, vakaan ja puhtaan sähkön saanti sekä riippumattomuus Venäjän energiasta. Valiokunnan näkemyksen mukaan hallitusohjelman tavoitteet ovat edelleen ajankohtaisia ja relevantteja, ja ne luovat perustan myös kokonaiskestävien energiantuotannon ilmastotoimien toteutukselle. Myös huoltovarmuuden ja varautumisen näkökulmat on huomioitu. Strategian kirjaukset yhdistetyn lämmön- ja sähkön tuotannon (CHP) tuotantokapasiteetin kehittämisestä ja jäljellä olevan kapasiteetin turvaamisesta ovat erityisen tervetulleita.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSESITYS

Ympäristövaliokunta esittää,

että talousvaliokunta ottaa edellä olevan huomioon.

Valiokunnan lausunto YmVL 9/2026 vp

Helsingissä 12.3.2026

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Jenni Pitko vihr
varapuheenjohtaja Pinja Perholehto sd
jäsen Marko Asell sd
jäsen Eveliina Heinäluoma sd
jäsen Petri Huru ps
jäsen Christoffer Ingo r
jäsen Vesa Kallio kesk
jäsen Mai Kivelä vas
jäsen Hanna Kosonen kesk
jäsen Johan Kvarnström sd
jäsen Jorma Piisinen ps
jäsen Tere Sammallahhti kok
jäsen Sara Seppänen ps
jäsen Saara-Sofia Sirén kok

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Susanna Paakkola

Valiokunnan lausunto YmVL 9/2026 vp
Eriävä mielipide 1

Eriävä mielipide 1

Perustelut

Energia- ja ilmastostrategia VNS 8/2025 vp muodostaa yhdessä valtioneuvoston teollisuuspoliittisen selonteon kanssa kokonaisvaltaisen toimintaohjelman, jolla edetään hiilineutraaliin ja myöhemmin hiilinegatiiviseen yhteiskuntaan. Strategian suurin heikkous on se, ettei se riittävällä tavalla linjaa niitä toimenpiteitä, joita ilmastotavoitteiden saavuttaminen Suomelta edellyttää. Näin ollen sitä voidaan pitää jopa ilmastolain vastaisena. Hiilineutraaliustavoite on mahdollista saavuttaa kansantalouden näkökulmasta tasapainoisesti, jopa sitä kasvattaen. Strategia ei kuitenkaan osoita suuntaa eikä tahtotilaa kohti taloudellisesti, sosiaalisesti ja ekologisesti kestävästä tulevaisuudesta, jossa päästövähennystoimien ja puhdistuvan teollisuuden myötä syntyy työtä, hyvinvointia ja talouskasvua Suomeen ja Eurooppaan.

Yhdymme joiltakin osin ympäristövaliokunnan lausuntoon, esimerkiksi ilmastopolitiikan suunnittelujärjestelmän kehittämistä koskevilta osin. Lausunnossa tehdään kuitenkin ongelmallisia rinnastuksia ja vastakkainasetteluja ja monet tärkeät näkökohdat on ohitettu.

Kappaleessa viisi valiokunta toisaalta toteaa, että päästövähennyksissä on onnistuttu hyvin mutta toisaalta, etteivät nettopäästöt ole vähentyneet. Päästövähennyksiä tehdään ilmastoarkkitehtuurissa erillisillä sektoreilla ja on hyvä tarkentaa, että toisaalta päästökauppasektorin hyvä kehitys on myönteistä mutta ottaen huomioon esimerkiksi maatalouden hitaan päästövähennystoteuman sekä maankäyttösektorin nielen vaikean tilanteen, on syytä korostaa lisäpäästövähennysten tarvetta ja etteivät nettopäästöt ole Suomessa vähentyneet. On hyvä, että valiokunta toteaa selkeästi lisäpäästövähennysten tarpeesta kaikilla sektoreilla sekä sen, että maankäyttösektorin tavoitteita ei saavuteta ilman merkittäviä lisätoimia.

Kappaleessa neljätöistä valiokunta asettaa maatalouden päästövähennystoimet ja ruuantuotannon vastakkain tavalla, joka ei huomioi näiden tavoitteiden tosiasiaa tukevan toisiaan. Maataloustuotannon kestävyys vaatii ilmasto- ja luontokriisiin vastaamista, fossiilitaloudesta irtaantumista ja näin huoltovarmuuden parantamista samalla kun maataloustuotannon kannattavuus kasvaa. Turvemailla tehtäviä kustannustehokkaita päästövähennystoimia ja ruuantuotantoa ei tule asettaa aiheetta vastakkain.

Ympäristövaliokunnan olisi tullut toimialansa mukaan käsitellä lausunnossa hiilineutraaliuteen tähtäävien erilaisten toimenpiteiden vaikutuksia laajasti myös metsien käyttöön liittyen. Metsälain uudistaminen ja kiertoaikojen pidentäminen, puuperäisen energian polton rajaaminen, olisivat keinoja, joita valiokunnan olisi tullut lausunnossaan käsitellä syvällisemmin. Nyt lausunto keskittyy käsittelemään metsiä vain taloudellisen hyödyntämisen näkökulmasta ja ohittaa niiden merkittävän ilmastopoliittisen roolin, joka on monessa kohtaa yhteensovitettavissa taloudellisten näkökohtien kanssa.

Yhdymme valiokunnan näkemykseen siitä, että teknisten hiilinielujen ja hiilidioksidin talteenoton potentiaali on taloudellisesti merkittävä ja tärkeä ilmastotavoitteen saavuttamiselle. Valiokunnan lausunnossa olisi tullut tuoda esiin, että teknisen hiilivarastoinnin ja hyötykäytön

Valiokunnan lausunto YmVL 9/2026 vp
Eriävä mielipide 1

edellytyksenä on riittävät luonnonnielut, joita ei voi korvata teknisellä talteenotolla, vaan voivat niiden rinnalla tulevaisuudessa vahvistaa hiilensidontaa.

Valiokunnalle lausunnon antanut Suomen Luonnonsuojeluliitto muistuttaa, että uusiutuvan energian edistämiseksi tulee noudattaa "ei merkittävää haittaa" -periaatetta (DNSH-periaate), joka tarkoittaa sitä, että esimerkiksi päästöjä vähennettäessä ei samalla aiheuteta haittaa toisille ympäristötavoitteille.

Vihreä siirtymä ja fossiilitaloudesta irtautuminen ei tapahdu ilman kansalaisten tukea. Valiokunnan lausunnossa ei viitata ollenkaan ilmastotoimien sosiaaliseen oikeudenmukaisuuteen ja sen tärkeyteen tai vaikutuksiin työpaikkoihin ja työntekijöihin puhumattakaan muutosturvan tärkeydestä.

Vihreän siirtymän sosiaalisen hyväksyttävyyden puute voi aiheuttaa merkittäviä yhteiskunnallisia kustannuksia esimerkiksi investointien viivästymisen, muutoksenhakuprosessien vaatimien resurssien sekä kansalaisten kokeman epäluottamuksen vuoksi. Sosiaalisesta oikeudenmukaisuudesta ja toimien kustannusrasituksen tasaisesta kohdentumisesta ja tarvittaessa kompensatiosta tulee huolehtia. Vihreä siirtymä tulee toteuttaa niin, että vaikutuksia tasataan eri ihmisryhmien ja alueellisuuden perusteella. Koulutusta, tietoa ja tukea paikalliseen vaikuttamiseen on oltava tarjolla. Vihreän siirtymän mahdollisuudet realisoituvat ihmisille työpaikkoina, tulevaisuuden uskona ja kestävämpänä arkena joka puolella Suomea.

Mielipide

Edellä olevan perusteella esitämme,

että talousvaliokunta ottaa edellä esitetyn huomioon.

Helsingissä 12.3.2026

Eveliina Heinäluoma sd
Marko Asell sd
Johan Kvarnström sd
Pinja Perholehto sd

Valiokunnan lausunto YmVL 9/2026 vp
Eriävä mielipide 2

Eriävä mielipide 2

Perustelut

Energia- ja ilmastostrategia on keskeinen ilmastolain mukaisia tavoitteita yhteen kokoava toimenpidesuunnitelma, jonka kukin hallitus tyypillisesti antaa selontekona kautensa aikana. Erityisesti energia- ja ilmastostrategiassa linjataan päästökauppasektorin päästövähennystoimista. Selonteko käsittelee toimenpiteitä myös taakanjakosektorilla ja maankäyttösektorilla sekä kattaa maankäyttösektorin ja muiden alojen hiilinielut. Ilmastolain mukaisista suunnitelmista hallitus on antanut eduskunnalle selonteot VNS 9/2025 vp sekä VNS 11/2025 vp, kun taas Maankäyttösektorin ilmastosuunnitelmaa sekä Kansallista ilmastomuutokseen sopeutumissuunnitelmaa ei ole päivitetty kauden aikana.

Energia- ja ilmastostrategian ilmeinen ristiriita on se, että vaikka sen väitetään kuvaavan keinoja, joilla Suomi saavuttaa hiilineutraaliuden vuonna 2035, toimenpiteet, joita selonteko esittää, eivät ole millään tavalla linjassa tavoitteen kanssa. Energia- ja ilmastostrategiassa esitetyt toimenpiteet eivät ole riittäviä ilmastolain mukaisten tavoitteiden saavuttamiseksi, eikä ympäristövaliokunnan lausunto ota tätä riittävässä määrin huomioon. Selonteon perusteella hallitus jättää ottamatta käyttöön sellaisia keskeisiä ja samalla kustannustehokkaita ilmastotoimia, joiden ansiosta ilmastokriisin hillintään liittyvän taloudellisen toiminnan hyödyt jäisivät Suomeen. Hallitus myös siirtää toimimattomuudellaan kuormaa ilmastotoimien tekemisestä tuleville hallituksille.

Erittäin hankalaa on myös se, että esitettyjen, jo itsessään riittämättömien toimien toteutuminen on epävarmaa, sillä hallitus ei ole missään vaiheessa osoittanut rahoitusta suunnitelluille toimille. Jo lähtökohtaisesti vaillinainen toimenpidekokonaisuus, jonka toteutuminen on kaiken lisäksi epävarmaa, on erittäin kaukana uskottavasta hiilineutraalisuustavoitteen saavuttamisesta.

Valiokunnan lausunnossa todetaan, että maankäyttösektori on keskeisessä roolissa, sillä sekä sen päästöt että erityisesti hiilinielut ovat ilmastopolitiikan kokonaisuuden kannalta merkittäviä. Selonteon arvion mukaan Suomelle olisi syntymässä ensimmäisellä EU:n LULUCF-velvoitekaudella 110—115 Mt CO₂-ekv. alijäämä, joka joustot huomioon ottaen olisi noin 84 Mt CO₂-ekv. Alijäämä on mittakaavaltaan huolestuttava ja edellyttäisi hallitukselta merkittäviä toimia hiilinielujen kasvattamiseksi, mitä valiokunnan lausunnossa ei ole riittävästi huomioitu.

Sekä selonteko että valiokunnan lausunto eivät riittävästi huomioi tosiasioita liittyen hiilinielujen aiheuttamiin riskeihin myös taloudellisessa mielessä. Valiokunnan lausunnossa korostuvat paljon hiilinieluista ja esimerkiksi metsien käytön muutoksista aiheutuvat kustannukset. Näiden rinnalta puuttuvat taloudelliset riskit, jotka metsien kasvaneeseen käyttöön ja hiilinielun romahtamiseen liittyvät.

Pidämme ongelmallisena myös tapaa, jolla energia- ja ilmastostrategiassa sekä valiokunnan lausunnossa suhtaudutaan siihen, miten metsien kasvun vaikuttaa hiilinieluihin. Useassa kohdin viitataan metsien kasvun lisäämisen vahvistavan nieluja pitkällä aikavälillä. Tosiasia on, että suurin tarve nielujen kasvattamiselle on lyhyellä aikavälillä. Pidemmällä aikavälillä päästöjen on jatkuvasti tarkoitus vähentyä, jolloin nielujen tarve myös pienentyisi. Tällä hetkellä kuilu

Valiokunnan lausunto YmVL 9/2026 vp
Eriävä mielipide 2

päästöjen ja nielujen välillä on valtava eikä ole realistista, että sitä pystyttäisiin kuromaan umpeen ilman merkittäviä nielua vahvistavia toimia.

Ilmastopaneelin tuottamien skenaariolaskelmien mukaan ilmastolain mukaisen hiilineutraaliustavoitteen saavuttaminen on mahdotonta ilman hakkuumäärien maltillistamista. Samoin Ilmastopaneelin sekä Luontopaneelin selvitysten pohjalta voidaan todeta, että hakkuumäärien maltillistaminen olisi toteutettavissa tavalla, jonka kustannusvaikutukset eivät olisi kohtuuttomia. Valiokunnan lausunto ohittaa tämän näkökulman täysin.

Samoin ongelmallista on, että sekä selonteossa että valiokunnan lausunnossa todetaan hallituksen jatkavan edellisellä vaalikaudella tehdyn maankäyttösektorin ilmastosuunnitelman (MISU) toimeenpanoa. Tämä ei ole kokonaan totta, sillä hallitus on merkittävästi vähentänyt rahoitusta toimilta, jotka kuuluvat osaksi MISUa. Kaiken lisäksi vuonna 2022 laadittu MISU perustuu vanhentuneeseen maankäyttösektorin tilannekuvaan, eivätkä siinä linjatut nielujen nettolisäystavoitteet vastaa enää tosiasiallisiin tarpeisiin.

Energia- ja ilmastostrategian ja sen osana olevan päästövelan lyhennysohjelman toimenpiteitä maankäyttösektorin osalta on pidettävä riittämättöminä. Ongelmallisia ovat myös päästövähennyksiä tai nielun kasvua koskevien arvioiden suuret epävarmuudet. Uskottavan hiilinielujen kasvattamista koskevan toimenpidekokonaisuuden esittämiseksi pidämme välttämättömänä, että hallitus päivittäisi Maankäyttösektorin ilmastosuunnitelman, joka on viimeksi annettu selontekona eduskunnalle vuonna 2022 (VNS 7/2022 vp). Peräänkuulutamme uudistuksia niin metsälainsäädäntöön kuin hiilipäästöjen hinnoitteluun, muun muassa puupolttoaineiden verottomuudesta luopumalla ja maankäytön muutosmaksun käyttöönottamisella. Nyt näitä kriittisiä toimenpiteitä ei energia- ja ilmastostrategiassa esitetä.

Valtioneuvoston selonteossa todetaan, että maatalouden kasvihuonekaasujen kokonaispäästöistä noin kolme neljäsosaa on maaperään liittyviä päästöjä. Näistä päästöistä taas noin kolme neljäsosaa liittyy turvepeltoihin, joiden nielujen vahvistamiseen liittyvät selonteon toimenpiteet ovat kannatettavia. Turvemaiden ennallistaminen sekä vettäminen kosteikoiksi ovat myös kustannustehokkaita toimenpiteitä, joita tulisi mielestämme ottaa käyttöön vielä laajemmassa mittakaavassa.

Yhdymme valiokunnan näkemykseen siitä, että hiili- ja luonnonvaramarkkinoiden edistämiseen tähtäävät toimet selonteossa ovat kannatettavia. Vapaaehtoiset hiili- ja luonnonarvomarkkinat voivat tukea maankäyttösektorin päästöjen vähenemistä ja yksityisen rahoituksen kanavoiminen näille on ensiarvoisen tärkeää. Vahvemmat hiili- ja luonnonarvomarkkinat lisäävät myös maanomistajien ansaintakeinoja. Merkittävin markkinoiden kasvua vauhdittava tekijä olisi ekologisen kompensaation säätäminen velvoittavaksi saastuttaja maksaa -periaatteen mukaisesti. Samalla on varmistuttava siitä, että hiili- ja luonnonarvomarkkinoiden kautta tapahtuva toiminta on aidosti vaikuttavaa ja lisääntä.

Yksityisen rahan kanavoimisen lisäksi vaikuttavan ilmastopolitiikan tekeminen edellyttäisi taloudellisten ohjauskeinojen, kuten verotuksen sekä päästösidonnaisten tukien käyttöönottoa. Näitä ei selonteossa ole esitetty. Vaikuttavia taloudellisia ohjauskeinoja olisivat esimerkiksi jo

Valiokunnan lausunto YmVL 9/2026 vp
Eriävä mielipide 2

mainittu maankäytön muutosmaksun säätäminen, puunpolton verotuen poistaminen sekä metsäteollisuuden tukien ohjaaminen uudistavaan suuntaan.

Taakanjakosektorin päästöjen vähentymisen vauhti on hidastunut ja yksi merkittävä tekijä on liikenne. Liikenteen päästöt kääntyivät vuonna 2024 kasvuun lukuisten hallituksen päätösten seurauksena. Ennakkotietojen perusteella taakanjakosektorin päästöt vuonna 2024 olivat lähes yhtä suuret kuin vuonna 2023. Energia- ja ilmastostrategia ja samaan aikaan eduskunnan käsittelyssä oleva Keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelma sisältävät liikenteen päästövähennyksiä 0,18 Mt CO₂-ekv, mikä ei riitä edes kompensoimaan hallituksen omien päätösten aikaansaamaa liikenteen päästöjen kasvua.

Selonteossa nojaututaan paljon hiilidioksidin talteenottoon, käyttöön sekä varastointiin, missä voidaan nähdä olevan sekä riskejä että mahdollisuuksia. Hiilidioksidin talteenotto on välttämätön osa erityisesti hiilinegatiivisuuden varmistamisessa, mutta näkemyksemme mukaan kansallinen nielupolitiikka ei voi nojata yksinomaan niihin.

Asiantuntijankemysten mukaisesti ilmasto- sekä luontotoimia tulisi mielestämme mahdollisuuksien mukaan toteuttaa yhdessä, jolloin ne ovat myös kustannustehokkaampia sekä helpommin priorisoitavissa. Ilmastokriisi sekä luontokato ovat uhkia, joita on ratkottava yhdessä.

Mielipide

Edellä olevan perusteella esitämme,

että talousvaliokunta ottaa edellä olevan huomioon.

Helsingissä 12.3.2026

Jenni Pitko vihr
Mai Kivelä vas